

Cesta do Srbska

Je 26. júl 2018 a my sadáme do áut a vyrážame na dlhú cestu do Srbska, pre väčšinu z nás nepoznanej, doteraz nenavštívenej krajiny. Je nás 8 v aute so šoférom priamo zo Srbska. Šofér ide veľmi rýchlo, smerovky veľmi nepoužíva, naše dobrodružstvo sa začína. Posunkami sa mu snažíme naznačiť, či vidí čísla na tachometri, ale vraj sa tak jazdí a máme byť kľudní. V druhom aute odchádzajú farárovci s rodinou a pani Aničkou z Košice. Idú troška pomalšie. Dlhé nočné čakanie na hraniciach je za nami, prekračujeme hranice medzi Maďarskom a Srbskom.

V ranných hodinách prichádzame do mestečka Vojlovica, časti mesta Pančevo. V parku sa nachádzajú dva kostoly a my vieme, že sme na mieste. Po privítaní a zoznámení sa s domácimi a sýtych raňajkách odchádzame do rodín. Aké sú prvé dojmy? Máme pocit, že sme sa trochu vrátili v časopriestore minimálne o dvadsať rokov. Domy staré, zariadenie staršie, ale napriek tomu nás vítajú ľudia s neskonalou radosťou a pohostinnosťou (*Janka a Miloš*). To sa u nás na Slovensku už akosi postupne vytráca.

Po krátkom oddychu a obede odchádzame do mesta Pančevo pozrieť si historické centrum, rieku Tamiš, ktorá sa vlieva do Dunaja. A ochutnať dobrú zmrzlinu na schladenie. Večer sa stretávame v kultúrnom dome. Je tu vystúpenie folklórnych súborov. Žijú tu ľudia so slovenskými, maďarskými a srbskými koreňmi a my máme možnosť spoznať ich kroje, hudbu, kultúru. Hostom je súbor z Grécka. Asi najväčší dojem na nás zanecháva kultúrno – osvetový spolok Detvan. (áno, poznáte ho z relácie Zem spieva, dostali sa až do finále).

V sobotu máme v programe dožinkové slávnosti. Žiaľ, kvôli počasiu nemôžeme ísť do poľa kosiť obilie. Ale sadáme na voz a ideme v sprievode po dedine. Máme niekoľko zastávok s vystúpením detí, ale i starších v krojoch, s piesňou a tancom. „Mohol som si skúsiť aj plieskanie bičom“, hovorí Matej. V stánkoch si môžeme kúpiť domáce výrobky, či už výšivky, sirupy, víno a mnoho pekných vecí. Samozrejme domáci sa nezaprelí a starajú sa o náš pitný režim (nielen nealkoholický). Večer náš program pokračuje na bále. Niektorí si aj zatancovali, naučili sa typický srbský tanec. A odniesli sme si aj veľa cien z tomboly. (kartóny vajíčok by asi nevydržali cestu s našim šoférom, darujeme ich domácim).

Počas soboty som si uvedomila, že miestni Slováci sú skutočne hrdí na našu kultúru a tradície, často viac ako my doma. A vedú k tomu aj deti, mládež. Mnohokrát bez podpory štátu, spoločnosti...

Nedeľu začíname Službami Božími v malom, ale milom kostole. Cítíme sa skoro ako doma, spievame zo spevníka prineseného z domu, káže náš pán farár, väčšiu časť liturgie slúži naša pani farárka. No ženy sedia na jednej strane a muži na druhej. My máme málo detí a mladých, strednej generácie v kostoloch, tu je to, žiaľ, ešte horšie. A veru nemajú to ľahké. Srbsko je krajinou, kde cirkev nie je podporovaná finančne štátom. Pri ich priemerných platoch 300 - 400,- € nie je určite ľahké zaplatiť cirkevnú daň 20,- € na rok a „platiť“ si farára cca 500,- € mesačne (a nezabudnime na odvody), náklady na faru a zborový život. Aj to je pre mňa povzbudením, že vieru títo ľudia neberú ako jednu zo súčastí života, ale ako tú najväčšiu hodnotu, ktorú nepustia. Žijú svojou vierou, ktorá ich posúva dopredu, bojujú za ňu (*Miloš*). Počas spoločného obeda, rozhovorov sledujem to, že nie sme na návšteve, sme medzi svojimi... ľuďmi, ktorí sú neskutočne srdeční, sú veľmi radi, že sme tam, hrdí na to, kým sú a na svoje tradície, vlastne naše spoločné (*Janka*). Popoludní otvárame s požehnaním nové detské centrum Delfín, ktoré bude vo Vojlovici slúžiť deťom, ich rodinám na oslavy, akcie, ale najmä na šírenie Božieho milosrdenstva pre každého.

Po krátkej návšteve centra Matice Slovenskej máme voľný program. Niektorí kupujú posledné suveníry. Iní navštívia krásny pravoslávny Manastir, ktorý zostal zachovaný napriek výstavbe veľkej rafinérie v jeho tesnej blízkosti, a ktorá ho doslava a do písma obkolesila. Posledný večer, rozhovory, oddych pred dlhou cestou. Všetko má svoj koniec a tak aj my sa musíme v pondelok ráno rozlúčiť. Po slovách vďaky a ťažkom opúšťaní tejto krásnej krajiny, ale najmä obohatení duchovne a vnútorne ľuďmi sa vydávame na cestu domov (*Elenka a Štefan*). Žiaľ, prichádza pre nás rovnaký pán šofér. Ale akoby ho vymenili, jazdí úplne inak, o čom svedčí aj to, že cesta je o 2 hod. dlhšia.

Srbsko, krajina, ktorá prežila vojnu, bombardovanie, skrývanie sa v úkrytoch, choroby ako následok ožiarenia, stále to rezonuje v ich životoch a ťažko sa im o tom hovorí aj teraz. Napriek tomu, že ich životy boli poznačené i takouto tragédiou, ich srdcia zostali silné a ochotné nezištne pomáhať iným (*Janka*). Aj následky vojny a zlý ekonomický stav donútili mnohých mladých odísť za prácou, vzdelaním mimo Srbsko, často na Slovensko. Mnohí žijú len z toho, čo si dopestujú, dochovajú. Majú kopec práce na svojich gazdovstvách. Počas nášho pobytu bola práca zastavená iba na skutočne nutné práce, venovali nám všetok svoj čas, čo v našej uponáhľanej dobe, keď na nás ani priatelia nemajú čas, je veľmi vzácne a nezabudnuteľné (*Janka*).

Aj po príchode domov si uvedomujeme, že ten pokoj a priateľstvo často prevyšuje materiálne hodnoty (*Elenka a Štefan*). Nebola to dovolenka, bol to čas s novými priateľmi, bratmi a sestrami, o ktorých živote sme počuli, čo to vedeli, (možno nie vždy len pozitívne veci), ale teraz videli a zažili, že sú to ľudia milí, ktorí by sa pre iných rozдали (*Anna*). Vždy ma fascinuje ich otvorená náruč, kedykoľvek sme tam zavítali, aj keď sme trebárs iba prechádzali. Dôvera, že Vám niekto povie: „slobodne vojdite a poslúžte si, aj keď nie sme doma“, je pre mňa v našich podmienkach niečo strácajúce sa. Otvorenosť, s akou prijímajú krajanov z „domova“, ale aj zo všetkých kútov sveta, je skutočne vzorom v našej uponáhľanej dobe. A viera... skutočný skvost, vďaka ktorej si udržali svoju postać, jazyk, kultúru i identitu. Biblia a Tranoscius, s ktorými tam ich predkovia odchádzali, sú dodnes najvzácnejším pokladom každej tamojšej domácnosti a nie iba pamiatkami a exponátmi v pamätných izbách (*Barbora a Ľuboš*).

Pre mňa je toto začiatok, verím, že širšej spolupráce. A teším sa na to, keď budem písať pokračovanie tejto reportáže s dojmami slovenských Srbov z návštevy nášho cirkevného zboru.

Zuzana Medveďová

Svojimi zážitkami a pocitmi doplnili:

*Jana a Miloš Makýšovci,
Elena a Štefan Vallovics,
Barbora a Ľuboš Vontorčíkovci
a Anna Medveďová.*